

הנדון: פנייתך לארכיונים הציבוריים להעביר חומר "ממלכתי" אל ארכיון המדינה

קראנו בדאגה את פנייתך אל מנהלות ומנהלי הארכיונים הציבוריים בדרישה למסור לארכיון המדינה חומרים שנוצרו בידי עובדי ציבור במסגרת תפקידם הציבורי והופקדו בארכיונים שונים ברחבי הארץ ("חומרים ממלכתיים" כלשונך במכתב). אנו כותבים אלייך כדי לבקשך לעצור את קידומו של מהלך זה, אותו אנו רואים כמסוכן ליכולת המחקר והיצירה תוך שימוש בחומרים ארכיוניים בישראל, יכולת שהיא ממילא מצומצמת.

כידוע לך, הרוב המוחלט של החומר הארכיוני המצוי בארכיון המדינה עודנו סגור לעיון הציבור: מנתונים שנמסרו למכון עקבות בשנה שעברה עולה כי כ-12% בלבד מבין 2,634,246 התיקים הרשומים בארכיון זמינים לעיון באתר האינטרנט של הארכיון, כיום אפיק העיון הבלעדי בחומרי הארכיון; כמו כן, עדיין סגורים לעיון קרוב למיליון תיקים שהופקדו בארכיון ושתקופות ההגבלה שנקבעו להם בתקנות כבר חלפו – לעתים לפני שנים רבות.

הליכי החשיפה של חומר המופקד בארכיון המדינה מתבצעים באיטיות; חוקרות וחוקרים נאלצים להמתין חודשים רבים מאוד – לעתים למעלה משנה ואף יותר - לחשיפת חומר שהוזמן. רבים ממשדרי הממשלה וגופים ממשלתיים אחרים שהפקידו חומריהם בארכיון המדינה, ושעליהם מוטלת כעת האחריות לחשיפה, לא מינו כלל עובדים שיעסקו בחשיפת חומרי ארכיון לציבור; אחרים מבצעים את המלאכה בהיקף חלקי וקטן. בשל אופן ההנגשה הנוכחי בארכיון המדינה, חלק מחומרי הארכיון שנחשפים בימים אלה נתונים לביקורת הצנזורה הצבאית. לאור זאת, חודשים רבים חולפים בין חשיפת תיקים על-ידי עובדי הארכיון ונציגי המפקידים לבין העיון בחומר עצמו – הרעה משמעותית במצב שחלה בשנתיים האחרונות. הגישה לחומר ארכיוני אורקולי שהופקד בארכיון מוגבלת עוד יותר, ואין כיום לארכיון פתרון מערכתי שיאפשר שימוש בו לצורכי הפקות ומחקר. מצב הגישה לחומר ארכיוני המצוי בשלוחות ארכיון המדינה – ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, ארכיון שב"כ ואחרים – חמור אפילו יותר.

היקף הגישה המצומצם לחומרי ארכיון המדינה ושלוחותיו הופך את הארכיונים הציבוריים, הארכיונים היישוביים וארכיונים קטנים אחרים למקור הכרחי וחשוב למחקר ויצירה. כל עוד ארכיון המדינה אינו יכול להבטיח פעולת חשיפה מיידית והנגשה מלאה, היענות לבקשתך להעביר חומר ארכיוני לארכיון המדינה תפגע קשות ביכולת לעיין בחומר שמצוי מחוץ לכותלי הארכיונים הממשלתיים. בכך ייסגר הפתח המצומצם שעדיין מאפשר מחקר עצמאי בהיסטוריה של מדינת ישראל ושל החברה הישראלית.

חוק הארכיונים ותקנות העיון, אליהם הפנית במכתבך, אינם מקנים לארכיון המדינה כל סמכות לגבי חומר שהופקד בארכיונים אחרים, ובכללם ארכיונים ציבוריים. החומר הארכיוני שהופקד בארכיונים אלה – אם בידי פקידים ואישי ציבור לאחר סיום תפקידם כחלק ממכלול התיעוד המשקף פעילותם, ואם בידי חוקרים שהפקידו בארכיון עותקי תעודות שבחלקן נסגרו מאז לעיון בארכיון המדינה ובשלוחותיו – נתונים לסמכותם של מנהלי ומנהלות הארכיון, ובכלל זה החלטות בדבר חשיפתם לציבור. הדבר אושר גם בחוות דעתה של היועצת המשפטית של ארכיון המדינה מיום 12 באוגוסט 2018. אנו סמוכים ובטוחים כי הנהלותיהם של הארכיונים הציבוריים והאחרים מפעילות שיקול דעת מקצועי וראוי בקבלת החלטות בדבר חשיפת חומר ארכיוני המצוי בארכיוניהם לעיון הציבור. נסיוננו מראה כי ארכיונים אלה מעניקים ככלל שירות יעיל ומהיר, תוך איזון נכון בין האינטרסים השונים.

חשיבותו של ארכיון המדינה ברורה לנו, אך אין ספק גם בדבר חשיבותם של הארכיונים הציבוריים. בשל כמה מאפיינים מיוחדים של ההיסטוריה של החברה הישראלית, בארכיונים אלה מצוי חומר ארכיוני של מפלגות פוליטיות, תנועות התיישבות ואישי ציבור, המאיר את התפתחות המדינה ומוסדותיה. הראייה של כלל החומרים האלה כ"חומר ממלכתי", שנוצר על ידי מוסדות המדינה, משמעה אימוץ גישה המספחת למדינה את מכלול המוסדות החברתיים והפוליטיים שנוגעים למדינה, הובילו להקמתה או עיצבו את פניה בדרכים שונות. גישה שכזו עלולה לפגוע הן בפלורליזם הפוליטי והחברתי המשתקף

בריבוי האתרים שבהם נוצרו בעבר מסמכים ובהם ניתן לעיין בהם כיום; והן בעקרון הארכיונאי של שמירה על שלמותם של אוספים אורגניים קיימים.

לפני חודשים אחדים פורסם ברבים דבר פעילותו של אגף מלמ"ב במשרד הביטחון לסילוק חומר ארכיוני ממדפי ארכיונים ציבוריים ופרטיים. פעילות זו – שנעשתה ללא בסיס חוקי ועד לפני שנים אחדות גם בגיבוי ארכיון המדינה וארכיון צה"ל ומערכת הביטחון – עוררה גינוי נרחב בידי חוקרים, יוצרים ואחרים, המייחסים חשיבות ליכולת לקיים מחקר עצמאי ובלתי תלוי של ההיסטוריה הישראלית. המהלך שהוצע במכתבך לארכיונים הציבוריים, אם ימומש, יהווה פגיעה נוספת וקשה במחקר וביצירה.

נבקשך, בכל הכבוד, לסגת מהפנייה אל הארכיונים להעביר חומרם אל ארכיון המדינה, מה גם שבניסוחו הנוכחי מכתבך אף כולל איום בסנקציות כלפי הארכיונים הציבוריים. לא מיותר לציין שלהבנתנו הרוב המוחלט של החומר "הממלכתי", כפי שבונה על ידך, המצוי בארכיונים הציבוריים הוא חומר שנוצר לפני שנים רבות מאוד, ורובו המכריע מצוי מעבר לטווח תקופות ההגבלה שהיו חלות עליו לו היה מופקד מלכתחילה בארכיון המדינה. העברתו לארכיון המדינה והכפפתו להליכים ולקצב החשיפה הנהוגים בו כיום תביא לחסימתו בפני מחקר ויצירה למשך פרק זמן לא ידוע, שעשוי להיות ממושך מאוד.

נשמח להיפגש אתך ולהציג את הבעיות החמורות בתחום חשיפת חומר ארכיוני והנגשתו לציבור, ולדון בפתרונות להתמודדות עמן. מעל הכל, נבקשך לראות בציבור המשתמשים בשירותי ארכיון המדינה ושלוחותיו בני שיח קבועים להתייעצות ולהידברות לקידום גישת הציבור לארכיון המדינה, היקר לכולנו.

בברכה,

ד"ר **איילת אבן-עזרא**, מרצה בכירה, החוג להיסטוריה האוניברסיטה העברית;

דר **יהונתן אברמסון**, מרצה, המחלקה ליחסים בין-לאומיים, האוניברסיטה העברית בירושלים;

ד"ר **איריס אגמון**, מרצה בכירה (בדימוס), אוניברסיטת בן גוריון בנגב;

פרופ' **ניסים אוטמזגין**, האוניברסיטה העברית בירושלים;

ד"ר **שרה אוסצקי**, עמיתת מחקר, מכון ון ליר;

אלי אושרוב, דוקטורנט, החוג ללימודי האסלאם והמזרח התיכון, האוניברסיטה העברית;

פרופ' (אמריטוס) **עמנואל אטקס**, החוג להיסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו, האוניברסיטה העברית;

פרופ' **אווה אילוז**, כלת פרס א.מ.ת. בסוציולוגיה;

דנאי אילון, במאית קולנוע;

ד"ר **עפרי אילני**, מכון ון ליר;

פרופ' **פיקי איש שלום**, ראש המחלקה ליחסים בין לאומיים, האוניברסיטה העברית בירושלים;

פרופ' **מירי אליאב-פלדון**, מרצה להיסטוריה, אוניברסיטת תל אביב;

ד"ר **אורנה אליגון דר**, ביה"ס למשפטים מכללת ספיר, הפקולטה למשפטים הקריה האקדמית אונו, עמיתת מחקר בביה"ס להיסטוריה אוניברסיטת חיפה;

רענן אלכסנדרוביץ, במאי סרטים תיעודיים;

פרופ' **נורית אלפסי**, ראש המגמה לתכנון ערים, אוניברסיטת בן גוריון בנגב;

פרופ' (אמריטוס) **אריה ארנון**, אוניברסיטת בן גוריון;

פרופ' (אמריטוס) **סטיבן אשהיים**, החוג להיסטוריה, האוניברסיטה העברית;

פרופ' **עופר אשכנזי**, החוג להיסטוריה ומנהל מרכז ריכרד קבנר להיסטוריה גרמנית, האוניברסיטה העברית;

ד"ר **עמרי אשר**, מרצה באוניברסיטת בר אילן;

ד"ר **אסף בונדי**, מרצה, אוניברסיטת קליפורניה, לוס אנג'לס;

סהר בוסטוק, דוקטורנטית, אוניברסיטת קולומביה;

פרופ' **גיא ביינר**, מחלקה להיסטוריה כללית, אוניברסיטת בן גוריון בנגב;

פרופ' **יורם בילו**, חתן פרס ישראל בחקר הסוציולוגיה והאנתרופולוגיה;

פרופ' (אמריטוס) **ג'ואל בינין**, המחלקה להיסטוריה, אוניברסיטת סטנפורד;

פרופ' (אמריטוס) **עודד בלבן**, אוניברסיטת חיפה;

ד"ר **סיון בלסלב**, מרצה בחוג ללימודי האסלאם ומזה"ת, האוניברסיטה העברית;

פרופ' **אבנר בן-עמוס**, היסטוריון, אוניברסיטת תל-אביב;

ד"ר **נעמה בן זאב**, עמיתת מחקר, אוניברסיטת חיפה;

נמרוד בן זאב, דוקטורנט, אוניברסיטת פנסילבניה;

ד"ר **יערה בנגר אללוף**, רכזת תחום חינוך פוליטי בעמותת "זוכרות", ראש צוות סולידריות בינלאומית ב"אקדמיה לשוויון";

פרופ' (אמריטוס) **אורי בר-יוסף**, בית הספר למדע המדינה, אוניברסיטת חיפה;

ד"ר **גליה בר נתן**, מרצה בכירה, המחלקה ליחסים בינלאומיים, האוניברסיטה העברית;

ד"ר **רוני ברגמן**, ניו יורק טיימס, ידיעות אחרונות;

פרופ' **תומר ברודי**, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים;

ד"ר **רבקה ברוט**, הפקולטה למשפטים אוניברסיטת תל אביב;

פרופ' (אמריטוס) **ישראל ברטל**, היסטוריון, האוניברסיטה העברית;

פרופ' **מייקל ברנט**, אוניברסיטת ג'ורג' וושינגטון;

פרופ' **דבורה ברנשטיין**, כלת פרס ישראל לחקר הסוציולוגיה והאנתרופולוגיה;

ד"ר **און ברק**, מרצה בכיר, החוג להיסטוריה של המזה"ת, אוניברסיטת תל אביב;

פרופ' **רות ג'יניאו**, ראשת המחלקה להיסטוריה כללית, אוניברסיטת בן גוריון בנגב;

ד"ר **מיכל גבעוני**, המחלקה לפוליטיקה וממשל, אוניברסיטת בן גוריון;

פרופ' (אמריטוס) **ארנון גוטפלד**, החוג להיסטוריה כללית, אוניברסיטת תל-אביב;

פרופ' **עמוס גולדברג**, ראש מכון המחקר ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית;

ליסה גולדמן, עורכת עצמאית;

פרופ' **אמיר גולדשטיין**, ראש החוג ללימודים רב תחומיים וללימודי מזרח אסיה, המכללה האקדמית תל-חי;

פרופ' **יוסי גולדשטיין**, ראש תואר שני מורשת ישראל, אוניברסיטת אריאל;

פרופ' **מוטי גולני**, ראש המכון לחקר הציונות וישראל ע"ש חיים ויצמן, אוניברסיטת תל אביב;

ד"ר **יעל גילעת**, ראשת התכנית ללימודים רב תחומיים במדעי הרוח ואמנויות, מכללת אורנים;

ד"ר **רותי גינזבורג**, מרצה, בצלאל האקדמיה לאמנות ועיצוב;

ד"ר **סנאית גיסיס**, מורה וחוקרת, מכון כהן, אוניברסיטת תל אביב;

נדאל דאוד, דוקטורנט, אוניברסיטת חיפה;

פרופ' **אריה דובנוב**, ראש הקתדרה בלימודי ישראל ע"ש מקס טיקטין, אוניברסיטת ג'ורג' וושינגטון;

ד"ר **אפרים דויד**, היסטוריון חברתי, אוניברסיטאות בן גוריון ות"א;

אריה דיין, תלמיד תואר שלישי, החוג ללימודי ישראל, אוניברסיטת חיפה;

פרופ' **מנחם הופנונג**, המחלקה למדע המדינה, האוניברסיטה העברית;

ד"ר **נועה הייזלר רובין**, מרצה בכירה, בצלאל;

ד"ר **גדי היימן**, מרצה בכיר, המחלקה ליחסים בין-לאומיים, האוניברסיטה העברית;

פרופ' **משה הירש**, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית;

ד"ר **ליאורה הלפרין**, אוניברסיטת וושינגטון בסיאטל;

ד"ר **אריאל הנדל**, מרכז מינרבה למדעי הרוח, אוניברסיטת תל אביב;

פרופ' **יורם הפטל**, המחלקה ליחסים בין-לאומיים, האוניברסיטה העברית;

אייל הראובני, חוקר, בצלם;

ד"ר **ליאור הרמן**, האוניברסיטה העברית;

פרופ' **גיא הרפז**, הפקולטה למשפטים ודקאן הסטודנטים, האוניברסיטה העברית;

ד"ר **מיכל ווסר**, מרצה להיסטוריה וחינוך, מכללת סמינר הקיבוצים;

ד"ר **שירה וילקוף**, פוסטדוקטורנטית, ביה"ס להיסטוריה, אוניברסיטת חיפה;

ד"ר **אבנר וישניצר**, מרצה בכיר, החוג להיסטוריה של המזה"ת ואפריקה, אוניברסיטת תל אביב;

ד"ר **יאיר ולך**, מרצה בכיר, בית הספר ללימודי המזרח ואפריקה (סואס), אוניברסיטת לונדון;

ד"ר **גיל-לי ורדי**, המחלקה להיסטוריה, אוניברסיטת סטנפורד;

ד"ר **אורי זילברשייד**, בית הספר למדעי המדינה והמרכז ללימודי גרמניה ואירופה, אוניברסיטת חיפה;

פרופ' **אוריאל זכאי**, אוניברסיטת ג'ורג' וושינגטון;

ד"ר **אסף זלצר**, החוג ללימודי ישראל, אוניברסיטה חיפה;

ד"ר **אדוה זלצר**, מורה בגימנסיה הרצליה;

ענת זלצר, יוצרת דוקומנטרית;

ד"ר **דליה זק"ש**, גימלאית הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה.;

ד"ר **שלי זר-ציון**, אוניברסיטת חיפה;

ד"ר **שי חזקני**, אוניברסיטת מרילנד, קולג' פארק;

ד"ר **ניקול חייט**, פוסט-דוקטורנטית, האוניברסיטה העברית;

אפרת חכימי, אמנית;

ד"ר **נח חכם**, החוג להיסטוריה של עם ישראל, האוניברסיטה העברית;

ד"ר **שרינה חן**, אוניברסיטת בן גוריון;

פרופ' **יצחק חן**, ראש המכון הישראלי ללימודים מתקדמים, האוניברסיטה העברית;

פרופ' **חן-מוריס**, ראש החוג להיסטוריה, האוניברסיטה העברית;

ד"ר **רוית חננאל**, אוניברסיטת תל אביב;

משה טובולסקי, דוקטורנט, אוניברסיטת בר-אילן;

פרופ' (אמריטוס) **מיכאל טוך**, פרופ' להיסטוריה האוניברסיטה העברית;

ערן טורבינר, במאי סרטים תיעודיים;

ד"ר **אורי יהודאי**, מרצה בכיר, אוניברסיטת אוהיו סטייט;

ד"ר **אמנון יובל**, ראש תוכנית התואר השני בהוראת מדעי הרוח, מכללת סמינר הקיבוצים;

ד"ר **נעמי יובל-נאה**, החוג להיסטוריה ואוספי הטבע הלאומיים, האוניברסיטה העברית;

לילי יודינסקי, תחקירנית עצמאית;

פרופ' **מחמוד יזבק**, החוג ללימודי המזרח התיכון והאסלאם, אוניברסיטת חיפה;

ד"ר **אביגיל יעקבסון**, החוג להיסטוריה של האסלאם והמזרח התיכון, האוניברסיטה העברית;

ד"ר **ינאי ישראלי**, האוניברסיטה העברית;

פרופ' **אבנר כהן**, מכון מידלברי ללימודים בינלאומיים במונטריי;

פרופ' **הלל כהן**, ראש החוג ללימודי האסלאם והמזה"ת, האוניברסיטה העברית;

ד"ר **סדריק כהן-סקלי**, החוג להיסטוריה של עם ישראל, אוניברסיטת חיפה;

פרופ' **חנה כותן פלטיאל**, האוניברסיטה העברית;

עדי לבני, דוקטורנטית, האוניברסיטה העברית;

ד"ר **שמואל לדרמן**, חוקר ומרצה, אוניברסיטת חיפה;

פרופ' **פנינה להב**, בית הספר למשפטים באוניברסיטת בוסטון;

עמית לוי, תלמיד מחקר, האוניברסיטה העברית;

פרופ' **יגיל לוי**, האוניברסיטה הפתוחה;

ד"ר **גל לוי**, חוקר, האוניברסיטה הפתוחה;

ד"ר **ג'פרי לוין**, מרצה בכיר, אוניברסיטת אמורי;

פרופ' **זכריה לוקמן**, המחלקה ללימודי המזרח התיכון והאסלאם, אוניברסיטת ניו יורק;

פרופ' **אסף לחובסקי**, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב;

ד"ר **אליאב ליבליך**, מרצה בכיר, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב;

פרופ' **חררדו לייבנר**, ראש החוג להיסטוריה כללית, אוניברסיטת תל אביב;

ד"ר **אהוד לם**, אוניברסיטת תל אביב;

ד"ר **גיאל לרון**, המחלקה ליחסים בין-לאומיים, האוניברסיטה העברית;

פרופ' (אמריטוס) **אבינועם מאיר**, המחלקה לגיאוגרפיה ופיתוח סביבתי, אוניברסיטת בן גוריון בנגב;

פרופ' (אמריטוס) **בני מוריס**, אוניברסיטת בן גוריון;

ד"ר **ענת מטר**, החוג לפילוסופיה, אוני' תל אביב;

פרופ' **דן מידובניק**, ראש מכון לאונרד דיוויס ליחסים בינלאומיים, האוניברסיטה העברית;

ד"ר **רוני מיקל אריאלי**, פוסט-דוקטורנטית, מוזיאון ארצות הברית לזכר השואה;

קמר מישרקי אסעד, דוקטורנטית, אוניברסיטת חיפה;

אילת מעוז, דוקטורנטית, אוניברסיטת שיקגו;

פרופ' **משה מעוז**, חוקר בכיר במכון טרומן, האוניברסיטה העברית;

פרופ' (אמריטוס) **קובי מצר**, פרופסור לכלכלה באוניברסיטה העברית ונשיא האוניברסיטה הפתוחה לשעבר;

ד"ר **רון מקלף**, חוקר פוסטדוקטורט, האוניברסיטה העברית;
ד"ר **מאיר מרגלית**, מרצה בכיר. המכללה האקדמית אונו;
ד"ר **לי מרדכי**, החוג להיסטוריה, האוניברסיטה העברית;
תום נבון, היסטוריון, אוניברסיטת חיפה ויד יערי;
ד"ר **תמר נוביק**, מכון מקס פלנק להיסטוריה של המדע;
אודי נוימן, דוקטורנט באוניברסיטת תל אביב;
פרופ' **מיקה נטיף**, אוניברסיטת ג'ורג' וושינגטון;
ד"ר **יעל נצר**, אוניברסיטת בן גוריון;
ד"ר **ליאת סאבין בן שושן**, הטכניון ובצלאל;
ד"ר **דניאל סובלמן**, מרצה ליחסים בינלאומיים, האוניברסיטה העברית;
פרופ' **דב סטוצ'ינסקי**, המחלקה להיסטוריה כללית, אוניברסיטת בר אילן;
פרופ' **משה סלחובסקי**, ראש המכון להיסטוריה, האוניברסיטה העברית;
פרופ' **מוסטפא עבאסי**, החוג ללימודים רב תחומיים ודקאן הסטודנטים, המכללה האקדמית תל חי;
פרופ' **בת-ציון עראקי קלורמן**, המחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות, האוניברסיטה הפתוחה;
ד"ר **הללי פינסון**, מרצה בכירה, אוניברסיטת בן גוריון בנגב;
שבתאי פינצ'בסקי, אמן;
פרופ' **דרק פנסלר**, פרופסור להיסטוריה יהודית, אוניברסיטת הרווארד;
פרופ' **גדעון פרוידנטל**, מכון כהן להיסטוריה ופילוסופיה של המדעים והרעיונות, אוניברסיטת תל אביב;
פרופ' **מרים פרנקל**, ראש מרכז דינור לחקר ההיסטוריה היהודית, האוניברסיטה העברית;
פרופ' **יוסי ציגלר**, ראש בית הספר להיסטוריה, אוניברסיטת חיפה;
פרופ' **בנימין זאב קדר**, חתן פרס ישראל לחקר ההיסטוריה וכללית וחתן פרס א.מ.ת. בהיסטוריה;
ד"ר **ענת קדרון**, מרצה בכירה מכללת אוהלו;
פרופ' **אלון קונפינו**, מופקד קתדרת "פן תשכח" ללימודי שואה, החוג להיסטוריה, אוניברסיטת מסצ'וסטס;
פרופ' **ליאו קורי**, דקאן מדעי הרוח, אוניברסיטת תל-אביב;
פרופ' **ניר קידר**, משנה לנשיא לעניינים אקדמיים, ספיר;
ד"ר **יאיר קלדור**, אוניברסיטת וויסקונסין-מדיסון;
פרופ' **מנחם קליין**, המחלקה למדעי המדינה, אוניברסיטת בר אילן;
ד"ר **הילארי קליסמן**, מרצה בכירה, אוניברסיטת קולורדו בולדר;
פרופ' **שאל קציר**, ראש המכון להיסטוריה ופילוסופיה של המדעים והרעיונות ע"ש כהן, אוניברסיטת תל אביב;
ד"ר **תמיר קרקסון**, פוסט-דוקטורנט, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב;
ד"ר **אור רבינוביץ'**, מרצה, המחלקה ליחסים בינלאומיים, האוניברסיטה העברית;
ד"ר **רוני רגב**, מרצה בחוג להיסטוריה, האוניברסיטה העברית;
פרופ' **אורית רוזין**, החוג להיסטוריה של עם ישראל, אוניברסיטת תל אביב;
אדם רז, חוקר, מכון עקבות;

ד"ר **תמי רזי**, ראש היחידה לקידום ההוראה והלמידה, המכללה האקדמית ספיר;
פרופ' **איריס רחמימוב**, היסטוריונית, אוניברסיטת תל אביב;
ד"ר **דקלה ריבלין כץ**, פוסט דוקטורנטית במכון לחקר היהדות ע"ש זלמה שטרן;
פרופ' **חגי רם**, מרצה, אוניברסיטת בן גוריון בנגב;
ד"ר **מוריאל רם**, מרצה, אוניברסיטת ניוקאסל;
פרופ' **חזקי שוהם**, אוניברסיטת בר אילן;
פרופ' **דניאל שוורץ**, המחלקות ליחב"ל ומדע המדינה, האוניברסיטה העברית;
ד"ר **דוד שור**, מרצה בכיר, אוניברסיטת תל אביב;
פרופ' (אמריטוס) **יורם שחר**, המרכז הבינתחומי הרצליה;
ליליה שטדלר, דוקטורנטית להיסטוריה, אוניברסיטת קולומביה, ניו יורק;
אילן שטייר, עושים היסטוריה;
ד"ר **יעל שטרנהל**, המחלקה להיסטוריה והמחלקה לאנגלית ולימודים אמריקניים, אוניברסיטת תל-אביב;
ד"ר **ליאור שטרנפלד**, מרצה בכיר להיסטוריה ולימודי יהדות, אוניברסיטת פן סטייט;
ד"ר **אבי שילון**, אוניברסיטת ניו יורק;
ד"ר **חמי שיף**, אוניברסיטת חיפה;
פרופ' **עמית שכטר**, דקאן הפקולטה למדעי הרוח והחברה באוניברסיטת בן-גוריון בנגב;
פרופ' **לין שלר**, המחלקה לפוליטיקה וממשל, אוניברסיטת בן גוריון בנגב;
ד"ר **ורד שם-טוב**, מרצה בכירה, אוניברסיטת סטנפורד;
פרופ' **נעמה שפי**, המכללה האקדמית ספיר;
ד"ר **שגיא שפר**, החוג להיסטוריה, אוניברסיטת תל אביב;
פרופ' **מירי שפר מוסנזון**, ראשת בית הספר להיסטוריה, אוניברסיטת תל אביב;
ד"ר **עמרי שפר רביב**, אוניברסיטת בן גוריון, מרכז עזריאלי ללימודי ישראל;
ד"ר **מאסה תותרי**, דוקטורנטית, אוניברסיטת חיפה.